

Sprememba vloge specialne pomoči

Končno zbirno poročilo

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

SPREMEMBA VLOGE SPECIALNE POMOČI

Končno zbirno poročilo

C R O S P

Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: Agencija) je neodvisna in samoupravna organizacija. Agencijo sofinancirajo ministrstva za izobraževanje v njenih državah članicah in Evropska komisija s pomočjo nepovratnih sredstev za poslovanje v okviru izobraževalnega programa Evropske unije (EU).

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pripadajo avtorjem in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske komisije. Niti Evropska unija niti Evropska komisija zanje ne odgovarjata.

Stališča, ki jih v tem dokumentu navajajo posamezniki, ne predstavljajo nujno uradnih stališč Agencije, njenih držav članic ali Evropske komisije.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Urednici: Mary Kyriazopoulou in Anthoula Kefallinou

Ta publikacija je prosto dostopen vir. To pomeni, da lahko do nje dostopate, jo uporabljate, spreminjate in posredujete z ustrežno odobritvijo Evropske agencije za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje. Za več informacij si oglejte Politiko prostega dostopa Agencije: www.european-agency.org/open-access-policy.

To publikacijo lahko citirate, kot je navedeno spodaj: Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, 2022. *Sprememba vloge specialne pomoči: Končno zbirno poročilo*. (M. Kyriazopoulou in A. Kefallinou, urednici). Odense, Danska

To delo je licencirano pod licenco **Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna licenca**. Te publikacije ne smete spreminjati ali prevajati brez odobritve Agencije.

Zaradi boljše dostopnosti je to poročilo na voljo v 25 jezikih in v dostopni elektronski obliki na spletni strani Agencije: www.european-agency.org

Pričujoče besedilo je prevod izvirnega besedila v angleščini. Če dvomite o točnosti informacij v prevodu, glejte izvirno angleško besedilo.

ISBN: 978-87-7599-024-5 (elektronsko)

Sekretariat

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C, Danska
Tel.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Urad v Bruslju

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Bruselj, Belgija
Tel.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

Vsebina

Uvod	5
Prva faza: Vzporejanje pristopov k zagotavljanju specialne pomoči v evropskih državah	6
Druga faza: Razvoj načrta za spremembo vloge specialne pomoči	8
Splošni okvir projekta CROSP	9
Orodje za samopregled CROSP: načrt za spremembo vloge specialne pomoči	12
Končne ugotovitve	15
Literatura	16

Uvod

Pristop na osnovi pravic za inkluzivno izobraževanje, ki ga zagovarjata **Konvencija o otrokovih pravicah** (1989) in **Konvencija o pravicah invalidov** (2006) Organizacije združenih narodov (OZN), spodbuja kakovostno izobraževanje za vse. Vse države članice Evropske agencije za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje (Agencija) se strinjajo in si prizadevajo za razvoj sistemov inkluzivnega izobraževanja, katerih cilj je izpolniti pravice vseh učencev do inkluzivnega izobraževanja z vrstniki v njihovih lokalnih skupnostih (**Evropska agencija, 2015**).

Pri prizadevanju za ta cilj, ki temelji na teh pravicah, države vedno bolj priznavajo, da je treba spremeniti vlogo specialne pomoči. Namesto da bi učence, ki potrebujejo pomoč, namestili v posebna okolja, se izobraževalni sistemi usmerjajo v pričakovanja, da bodo strokovnjaki v rednem izobraževanju zadovoljili različne potrebe (**Svet Evropske unije, 2018; Evropska agencija, 2015**). Ključno vprašanje za številne države je torej pojasniti vlogo specialne pomoči pri podpiranju pravic vseh učencev do inkluzivnega izobraževanja.

Projekt Spreminjanje vloge specialne pomoči pri podpiranju inkluzivnega izobraževanja (CROSP) se je osredotočil na reorganizacijo specialne pomoči za podporo pravic do inkluzivnega izobraževanja za vse učence. Cilj projekta je bil opredeliti in analizirati izzive ter priložnosti v nacionalni politiki in praksi, ki vplivajo na reorganizacijo in reformo specialne pomoči za inkluzivno izobraževanje za vse učence.

Projekt CROSP je vključeval dve fazi:

- Prva faza (2017–2018) je zajemala podrobno vzporejanje preteklih in sedanjih trendov ter razmer v 26 državah članicah Agencije v zvezi z zagotavljanjem specialne pomoči, pa tudi zaznanih bodočih trendov. Rezultat je **sintezno poročilo prve faze** (Evropska agencija, 2019).
- Druga faza (2019–2022) je temeljila na glavnih rezultatih prve faze in se je osredotočila na dejavnosti vzajemnega učenja. To je vključevalo tematske delavnice z oblikovalci politike iz držav članic Agencije. Namen pristopa vzajemnega učenja je bil državam članicam omogočiti, da razvijejo učinkovitejše strategije za izboljšanje vloge specialne pomoči pri inkluzivnem izobraževanju. Druga faza se je zaključila z razvojem **načrta** v obliki **orodja za samopregled CROSP**, ki zagotavlja celovit pregled prednostnih nalog in strategij politike ter glavnih korakov ali mejnikov (tj. ključnih ukrepov) v procesu spreminjanja.

V tem poročilu so predstavljene ključne ugotovitve prve in druge faze projekta CROSP.

Prva faza: Vzporejanje pristopov k zagotavljanju specialne pomoči v evropskih državah

---

Cilj prve faze je bil oblikovati jasen pregled razvoja specialne pomoči pri izpolnjevanju pravic učencev do izobraževanja na splošno in še posebej do inkluzivnega izobraževanja. V njem so bili opredeljeni in analizirani dejavniki nacionalne politike in prakse, ki podpirajo spreminjanje vloge specialne pomoči za inkluzivno izobraževanje za vse učence.

V prvi fazi je pri vzporejanju sodelovalo šestindvajset držav članic Agencije.

Predstavniki sodelujočih držav so pripravili poročila z vhodnimi podatki svojih nacionalnih mrež strokovnjakov. Poročila so zajemala vse vrste specialne pomoči, ki podpirajo redno ponudbo na ravni obveznega izobraževanja. To je vključevalo pomoč učencem v šolah, enotah in razredih s prilagojenim programom. Vključevalo je tudi strokovnjake, ki nudijo podporo, svetovanje in usmerjanje učencem ter deležnikom iz rednega programa izobraževanja. Poročila so vsebovala podatke o številu šol in razredov s prilagojenim programom ter strokovnih delavcev v posameznih državah. Opisovala so tudi strukture in procese, kot so politike, sistemi podpore in procesi preoblikovanja.

Analiza poročil držav je zagotovila ključne informacije o:

- sedanji vlogi in glavnih značilnostih specialne pomoči;
- glavnih reformah politike držav v zvezi s specialno pomočjo;
- nadaljnjih spremembah politik, ki so potrebne za preoblikovanje vloge specialne pomoči v podporo inkluzivnemu izobraževanju.

Opredelitev specialne pomoči

Po podatkih sodelujočih držav so njihove storitve **specialne pomoči** sestavljene iz dodatnega izobraževanja, ocenjevanja in usmerjanja učencev ter dodatnih virov za šole, učitelje in družine. Specialna pomoč je lahko v obliki pomoči v šoli, zunanje podpore in šol s prilagojenim programom.

Te storitve vključujejo različne skupine strokovnjakov, ki se ukvarjajo z izobraževanjem s prilagojenim programom, socialnim skrbstvom, rehabilitacijo, zdravjem, zgodnjo obravnavo v otroštvu, osebnostnim razvojem in prehodom znotraj izobraževalnega sistema.

Države članice Agencije dejavno razvijajo politiko za preoblikovanje in reorganizacijo specialne pomoči v smeri inkluzivnega izobraževanja. Njihove glavne reforme politike vključujejo:

- spodbujanje pristopa na osnovi pravic;
- preoblikovanje razmerja med redno in prilagojeno ponudbo;
- razvoj novih sistemov podpore.

Prednosti spremembe vloge specialne pomoči

V številnih državah se zaradi preoblikovanja **specialne pomoči** za inkluzivno izobraževanje več učencev izobražuje v okolju rednega sistema, saj dobijo podporo, ki jo potrebujejo.

To vodi tudi do pozitivnih sprememb v stališčih šole do raznolikosti pri učenju.

Poleg tega povečuje ozaveščenost šol o potrebi po razvoju inkluzivnih in prilagodljivih učnih okolij. S spremembo vloge specialne pomoči za podporo vključevanju v redne razrede lahko preprečimo osip učencev in pomagamo učiteljem pridobiti veščine in spretnosti za podporo vsem učencem.

Te koristi spodbujajo večjo vključenost in razvoj bolj inkluzivnih sistemov, ki zagotavljajo visokokakovostno izobraževanje za vse učence (Evropska agencija, 2015).

Področja politike, ki lahko spodbudijo spremembe

Analiza podatkov je pokazala, da je treba specialni pomoči še naprej omogočati, da bo delovala kot vir za ustanove z rednim programom, in deležnike usposobiti za izvajanje inkluzivnega izobraževanja. Preoblikovanje specialne pomoči v vire vključuje štiri medsebojno povezana področja, ki jih oblikovalci politike štejejo za pomembna. To so:

- mehanizmi upravljanja za podporo sodelovanja med specialno in redno pomočjo na vseh ravneh;
- politike in strategije financiranja, ki podpirajo specialno pomoč, da bi delovala kot vir za inkluzivno izobraževanje;
- mehanizmi za krepitev zmogljivosti, ki omogočajo strokovnjakom specialne pomoči učinkovito podporo deležnikom v rednem izobraževanju;

- mehanizmi za zagotavljanje kakovosti za specialno pomoč, ki spodbujajo pregledne in odgovorne sisteme za inkluzivno izobraževanje.

Ta področja politike so povezana s ključnimi elementi, ki so bili opredeljeni v prejšnjem delu Agencije, za razvoj učinkovitih in stroškovno uspešnih mehanizmov dodeljevanja sredstev ter zmanjševanje razlik v izobraževanju (glejte **Politike financiranja sistema inkluzivnega izobraževanja**).

Več informacij o ugotovitvah iz prve faze je zajetih v **sinteznem poročilu prve faze CROSP** (Evropska agencija, 2019). Na **spletnem mestu CROSP** sta na voljo tudi **animirani videoposnetek** in **infografika** s ključnimi sporočili iz prve faze.

Druga faza: Razvoj načrta za spremembo vloge specialne pomoči

---

Cilj druge faze je bil na podlagi ključnih ugotovitev prve faze državam članicam omogočiti razvoj učinkovitejših strategij za izboljšanje preoblikovanja vloge specialne pomoči za izvajanje inkluzivnega izobraževanja.

CROSP sledi pristopu vzajemnega učenja. Na podlagi obstoječih pristopov in metodologij (tj. **Andrews in Manning, 2015**) ter predhodnega dela Agencije (tj. **Notranja evalvacija in analiza zakonodaje; Politike financiranja sistema inkluzivnega izobraževanja**) so bili oblikovalci politike s skupno strokovno usmeritvijo in znanjem vključeni v vnaprej dogovorjene dejavnosti ter medsebojne razprave.

Pristop vzajemnega učenja je vključeval tri medsebojno povezane cilje:

- **Cilj, povezan z vsebino**, vključno s sistematičnim učenjem med državami. Cilj je bil preseči izmenjavo informacij in zagotoviti forum za strukturiran razmislek o izzivih politik.
- **Cilj, povezan s procesom**, vključno s skupnim pregledom in samorefleksijo. To je državam omogočilo, da so se učile druga od druge in opredelile prednosti ter izzive obstoječih politik in strategij za spremembo vloge specialne pomoči v smeri inkluzivnega izobraževanja.
- **Cilj, povezan z rezultati**, vključno s skupnim razvojem orodja za samopregled CROSP in razširjanjem na nacionalni ravni ter nadaljnjimi dejavnostmi.

Dejavnosti druge faze projekta CROSP

Pristop vzajemnega učenja je zajemal **dva kroga tematskih delavnic**. Zaključna konferenca z vsemi državami članicami agencije je potekala leta 2022.

V prvem krogu delavnic so predstavniki držav razpravljali o učinkovitih nacionalnih/regionalnih/lokalnih politikah in strategijah ter o skupnih in specifičnih izzivih ter

izkušnjah, povezanih s štirimi tematskimi področji: upravljanje, financiranje, krepitev zmogljivosti in zagotavljanje kakovosti.

V drugem krogu delavnic so države razpravljale o šestih dogovorjenih vodilnih načelih (»**zakaj**«) in o tem, kako jih je mogoče prenesti v prednostne naloge/strategije politik (»**kaj**«) ter nato v konkretne ukrepe (»**kako**«). Delavnice so se osredotočile tudi na oblikovanje in razširjanje orodja za samopregled CROSP.

Da bi v razprave aktivno vključili vse udeležence, sta imela oba kroga delavnic strukturo »dialoga«. Vsem udeležencem je bila dodeljena vloga in potekale so strukturirane izmenjave.

Poleg dveh krogov tematskih delavnic se je proces vzajemnega učenja nadaljeval na dveh spletnih srečanjih. To je udeležencem omogočilo napredek pri oblikovanju okvira za razvoj orodja.

Pristop vzajemnega učenja je bil formativno ovrednoten. Pri tem se je ocenjevalo, ali je medsebojno sodelovanje omogočilo učne rezultate, ki lahko pomagajo državam doseči spremembe v procesu približevanja novi vlogi specialne pomoči pri podpiranju inkluzivnega izobraževanja. **Formativno vrednotenje** (Evropska agencija, 2022) metodologije vzajemnega učenja pri projektu CROSP je na voljo na spletnem mestu CROSP.

Splošni okvir projekta CROSP

Analiza tematskih delavnic CROSP je izpostavila več **vodilnih načel, prednostnih nalog politike in strategij** ter **ključnih ukrepov**, ki podpirajo preusmeritev vloge specialne pomoči za podporo inkluzivnemu izobraževanju. Te ugotovitve so bile razvrščene v širši okvir, ki vključuje vse bistvene elemente procesa sprememb.

1. Vodilna načela

Vodilna načela so splošna načela, ki podpirajo izvajanje politike in strategij ter sposobnost deležnikov za vsakodnevno izvajanje inkluzivnega izobraževanja.

Lahko jih obravnavamo kot **krovne teme**, ki so tesno povezane s spreminjajočo se vlogo specialne pomoči. Deležnikom z rednimi in specializiranimi storitvami zagotavljajo skupno vizijo vloge specialne pomoči in tako podpirajo njihovo sodelovanje. Usklajena so z nedavnimi **ključnimi načeli** Agencije (2021), ki podpirajo izvajanje razvoja in prakse inkluzivne politike, ter zagotavljajo dodatne dokaze zanje.

Splošni okvir projekta CROSP sestavlja **šest vodilnih načel, ki se medsebojno dopolnjujejo:**

Prvo vodilno načelo: Razvijanje skupne zavezanosti inkluzivnemu izobraževanju

Vsi deležniki bi morali razviti skupne vrednote in skupno zavezanost, da vsem učencem zagotovijo visokokakovostne priložnosti za učenje v okolju rednega sistema. Specialna pomoč za učence, ki potrebujejo podporo, mora temeljiti na socialno-pedagoškem in ne na medicinskem pristopu.

Drugo vodilno načelo: Spodbujanje izmenjave znanja in pridobivanja inkluzivnih kompetenc s sodelovanjem in mreženjem

Oblikovalci odločitev in strokovnjaki s področja izobraževanja iz splošnega in specializiranega sektorja bi morali izmenjevati znanje s sodelovanjem na vseh ravneh izobraževanja ter na lokalni/regionalni/nacionalni ravni.

Tretje vodilno načelo: Zagotavljanje stalnega strokovnega izobraževanja glede inkluzije

Vsem zaposlenim v specializiranih in rednih ustanovah, vključno s tistimi z vodstvenimi vlogami, je treba zagotoviti možnosti za stalno izobraževanje (tj. za pridobivanje spretnosti in kompetenc za inkluzijo).

Četrto vodilno načelo: Podpiranje inkluzivnega vodstva in upravljanja šol

Pristop univerzalnega oblikovanja k poučevanju in učenju bi moral biti vir ter podlaga za delo strokovnjakov na vodilnih mestih tako v rednem kot specializiranem sektorju.

Peto vodilno načelo: Spodbujanje aktivnega sodelovanja deležnikov

Družine, učence in druge deležnike v skupnosti je treba podpirati pri dejavnem sodelovanju v procesu učenja in poučevanja.

Šesto vodilno načelo: Spodbujanje stalnega spremljanja in evalvacije

Celotno osebje v specializiranih in rednih ustanovah bi si moralo prizadevati za celostni pristop do izobraževanja, ki se osredotoča na ovire pri poučevanju in učenju ter olajševanje poučevanja in učenja.

2. Prednostne naloge in strategije politike

Vsako vodilno načelo je povezano s prednostnimi nalogami politike in strategijami, ki so jih države na delavnicah opredelile kot učinkovite prakse. To so **dolgoročni cilji**, ki jim je treba slediti v politikah v zvezi s spreminjajočo vlogo specialne pomoči.

Vsako vodilno načelo vključuje nekaj glavnih prednostnih nalog politike in strategij, ki podpirajo spreminjajočo vlogo specialne pomoči in se med seboj dopolnjujejo. Države menijo, da so te prednostne naloge politike in strategije temeljnega pomena za uresničevanje vrednot, izraženih v vodilnih načelih.

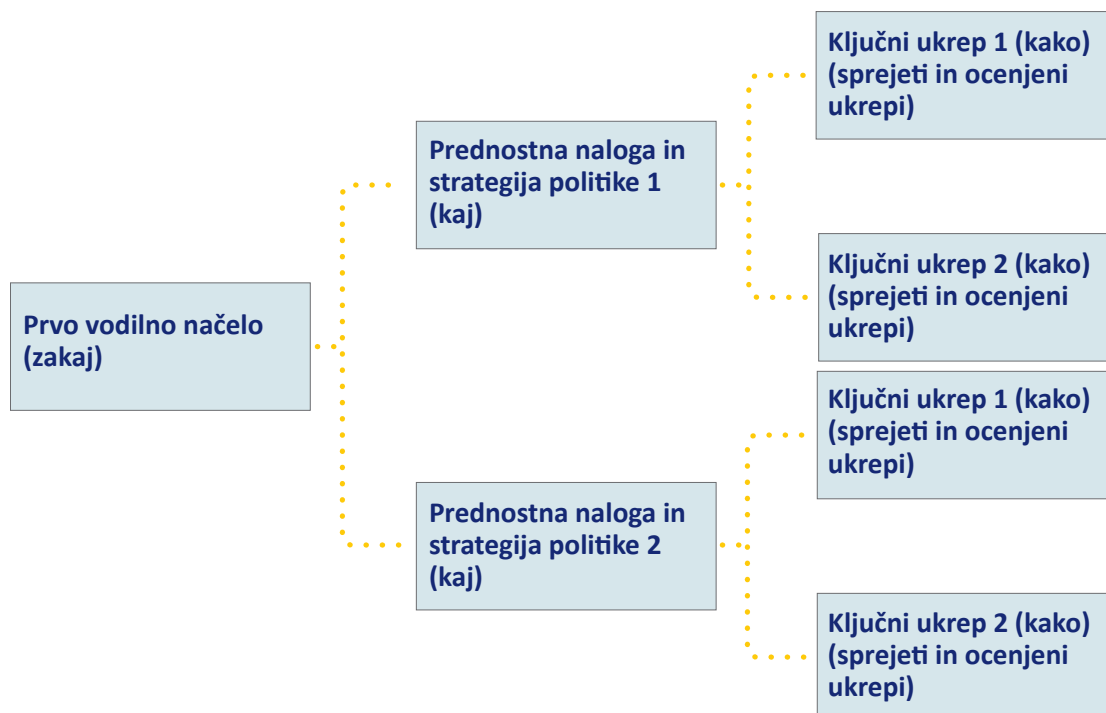
3. Ključni ukrepi

Vsako prednostno nalogo politike in strategijo je mogoče razdeliti na ključne ukrepe kot **primere učinkovitega izvajanja** povezanih politik in strategij. Ti zajemajo vprašanja **financiranja, upravljanja, krepitve zmogljivosti** in **zagotavljanja kakovosti**, ki deležnikom omogočajo izvajanje politike in strategij, na katere se sklicujejo.

Ključni ukrepi vključujejo:

- kaj je treba storiti;
- kako bi bilo treba to storiti;
- kako preveriti učinkovitost.

Kot je prikazano na sliki 1, je vsako vodilno načelo povezano z več prednostnimi nalogami in strategijami politike ter več ključnimi ukrepi, ki jih je treba obravnavati celostno.

Slika 1. Povezave med vodilnimi načeli, prednostnimi nalogami/strategijami politike in ključnimi ukrepi

Orodje za samopregled CROSP: načrt za spremembo vloge specialne pomoči

---

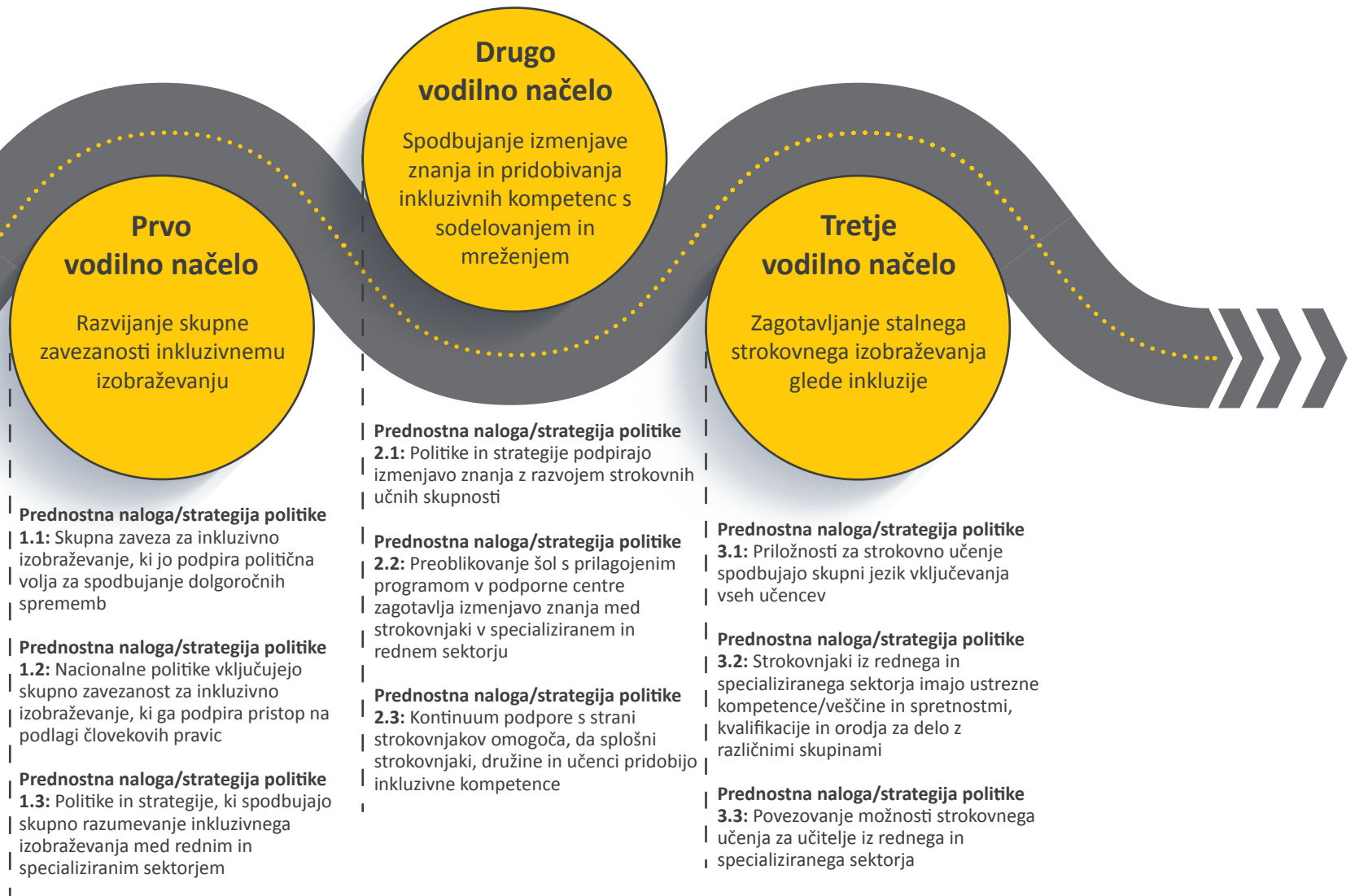
Okvir projekta CROSP je bil osnova za pripravo **načrta za spremembo vloge specialne pomoči**. Ta načrt zagotavlja celovit pregled prednostnih nalog in strategij politike ter glavnih korakov ali mejnikov za učinkovito izvajanje.

Njegov cilj je zlasti:

- pomagati državam, da ocenijo/spremljajo svoj položaj, tako da opredelijo svoje prednosti in slabosti ter ugotovijo, kje so na poti k spremembi vloge specialne ponudbe;
- podpirati države pri opredelitvi področij politike, ki jih je treba nadalje razvijati, in naslednjih korakov, ki jih je treba sprejeti, skupaj z odgovornostmi vseh deležnikov.

Splošno ta načrt povezuje 6 vodilnih načel s 17 prednostnimi nalogami in strategijami politike, kot je prikazano na sliki 2.

Slika 2. Načrt projekta CROSP

Četrto vodilno načelo

Podpiranje inkluzivnega vodstva in upravljanja šol

Prednostna naloga/strategija politike

4.1: Ravnatelji spodbujajo inkluzivno vizijo, ki vključuje skupne vrednote, skupni jezik in razumevanje ter celostni pristop

Prednostna naloga/strategija politike

4.2: Zagotavljanje sposobnosti in zaupanja vodstva šol iz rednega in specializiranega sektorja za podporo inkluzivnemu izobraževanju

Prednostna naloga/strategija politike

4.3: Vodstvo šole in uprava podpirajo inkluzivno izobraževanje s sodelovanjem

Peto vodilno načelo

Spodbujanje aktivnega sodelovanja deležnikov

Prednostna naloga/strategija politike

5.1: Vzpostavljene so celovite nacionalne politike in strategije, ki so bile razvite po obsežnem posvetovanju z deležniki, z jasno politično vizijo in voljo

Prednostna naloga/strategija politike

5.2: Politika zagotavlja, da so učenci in družine glavni akterji ter da so ključni vir v procesu učenja in poučevanja

Šesto vodilno načelo

Spodbujanje stalnega spremljanja in evalvacije

Prednostna naloga/strategija politike

6.1: Na voljo so nacionalni kazalniki kakovosti inkluzivnega izobraževanja, ki upoštevajo lokalne razlike, raznolikost potreb učencev in vlogo specialne pomoči

Prednostna naloga/strategija politike

6.2: Na voljo so sodelovalne strukture/procesi za spremljanje in evalvacijo

Prednostna naloga/strategija politike

6.3: Na voljo je celovit sistem za spremljanje, kako specialna pomoč podpira redni sektor pri izvajanju inkluzivnega izobraževanja (ki zajema podsistema notranje in zunanje evalvacije)

Orodje za samopregled CROSP vključuje vsa vodilna načela, prednostne naloge/strategije politike in okvirne ključne ukrepe v obliki samorefleksivnih vprašanj.

To orodje je namenjeno predvsem oblikovalcem odločitev na nacionalni/regionalni/lokalni ravni ter strokovnim delavcem na šolski ravni. Oblikovalcem odločitev in drugim strokovnjakom lahko omogoči, da razmislijo in razvijejo kontinuum podpore za inkluzivno izobraževanje.

Orodje CROSP je **odprtokodni dokument**. Države ga lahko na podlagi tega potrdijo in prilagodijo svojim nacionalnim kontekstom. Orodje se obravnava kot instrument, ki se vedno razvija. Države se spodbuja, da:

- prenesejo vprašanja, definicije in postavke v nacionalno izobraževalno realnost;
- sodelujejo in oblikujejo mreže v praksi na medresorski, medteritorialni in medpoklicni ravni;
- uporabijo orodje kot sredstvo za zagotavljanje sodelovanja deležnikov pri spreminjanju vloge specialne pomoči.

Končne ugotovitve

Pot držav k reorganizaciji specialne pomoči je lahko različna. Vendar pa bi morale vse države na to gledati kot na postopen in stalen proces, ki sledi istim načelom in istemu ključnemu cilju, tj. zagotavljanju visokokakovostnega izobraževanja vsem učencem.

Projekt CROSP je zagotovil osnovno znanje in predlagal splošni okvir za doseg tega cilja. Orodje CROSP, ki je glavni rezultat projekta, lahko služi kot vir za začetek ali nadaljevanje stalnega procesa podpore spreminjajoči vlogi specialne pomoči.

Orodje omogoča prenos znanja med strokovnimi delavci iz rednih in specializiranih ustanov, tako da jih vključi v skupni razmislek in ukrepanje za razvoj sistemov inkluzivnega izobraževanja.

Države lahko orodje razumejo tudi kot spodbudo za razpravo, da bi skupaj opredelile skupne vrednote, jezik, strategije in ukrepe ter posebne načrte izvajanja. Omogoča meddržavno sodelovanje, pri čemer različne države delujejo kot »kritični prijatelji«, ki si izmenjujejo izkušnje in zagotavljajo vzajemno podporo.

Upamo, da se bo to orodje še naprej prilagajalo in potrjevalo za uporabo v nacionalnih okoljih ter da bo državam pomagalo pri njihovih prizadevanjih za razvoj boljših sistemov inkluzivnega izobraževanja.

Literatura

Andrews, M. in Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Študija vzajemnega učenja pri reformah javnega sektorja. Izkušnje, poskusi in zamisli za usmerjanje prihodnje prakse. Tretji del: Priloge]*. Pariz: Effective Institutions Platform

Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, 2015. *Stališče Agencije glede sistemov inkluzivnega izobraževanja*. Odense, Danska

Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Spreminjanje vloge specialne pomoči pri podpiranju inkluzivnega izobraževanja Vzporejanje pristopov k zagotavljanju specialne pomoči v evropskih državah]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou in E. Rebollo Píriz, uredniki). Odense, Danska

Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, 2021. *Ključna načela – Podpiranje razvoja politike in izvajanje inkluzivnega izobraževanja*. (V. J. Donnelly in A. Watkins, uredniki). Odense, Danska

Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Spreminjanje vloge specialne pomoči pri podpiranju inkluzivnega izobraževanja: Formativno vrednotenje vzajemnega učenja]*. (H. Weber, urednik). Odense, Danska

Organizacija združenih narodov (OZN), 2006. *Konvencija o pravicah invalidov*. 13. december 2006

Organizacija združenih narodov (OZN), 1989. *Konvencija o otrokovih pravicah*. 20. november 1989

Svet Evropske unije, 2018. *Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja*. (2018/C 195/01)

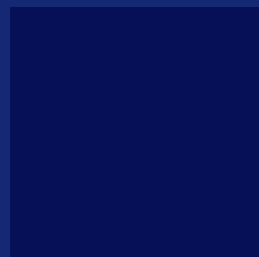

Sekretariat:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Danska
Tel.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Urad v Bruslju:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Bruselj
Belgija
Tel.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org